

אהוד בן גרא

פרק ב'

- שלש פורענויות, כפי שנשבע השם ● ועבדו בני ישראל את עגלון ● שמונה
- עשרה שנה ● ויקם להם מושיע ● תחבולתו של אהוד ● ותכנע מואב ●

(ב) ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני השם - טרם ניגש לפרטים, נלך לעיין בכותרות. קודם שנלמד את המאורעות, נשוב להתבונן בנבואות. הרי כדי להבין את הבנין, יש ללמוד את התוכניות.

נחזור ונתבונן בהקדמת הנביא לתקופה זו, ונראה כי ידוע היה מראש, מה עתיד להיות. ונתפעל לראות כיצד התקיימה בפועל הנבואה שניתנה עשרות שנים מקודם.

מעשי בני ישראל מה הם?

והיה במוות השופט ישבו והשחיתו .

בחיוו, האציל עתניאל מרוחו על העם, ולא נמצא אפילו אחד שסר מן הדרך, ועל כן לא מצאה אותם פורענות. ותשקט הארץ ארבעים שנה.

וימת עתניאל בן קנז, מיד ירדו ישראל ממדרגתם, ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני השם.

הפורענות הבאה עליהם, מה היא?

גם היא צפויה היתה. גם על זאת נשבע השם, כי יארע להם בדיוק כפי שבא עליהם.

שלש פורענויות נשבע השם כי יבואו עליהם. זו למעלה מזו.

הראשונה. ויתנם ביד שטים וישסו אותם - יבזזו את ממונם ורכושם.

השנייה. וימכרם ביד אויביהם מסביב, כיון שחטאו נפלו להנהגה הטבעית, ולא יכלו עוד לעמד לפני אויביהם, החזקים מהם.

והשלישית. בכל אֲשֶׁר יֵצְאוּ יַד הַשֵּׁם הִיָּתָה בָּם לְרָעָה - וימסרו בידי החלשים מהם.

- - - כֹּאֲשֶׁר דִּבֶּר הַשֵּׁם, וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע הַשֵּׁם לָהֶם, שְׁבוּעָה הִיָּתָה שְׁפוֹרְעָנוּת אֱלוֹ יְבוֹאוּ עֲלֵיהֶם, כֹּאֲשֶׁר יִסּוּרוּ מֵאַחֲרֵי הַשֵּׁם.

וכך היה - וַיִּחַזַּק הַשֵּׁם אֶת עֲגִלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב עַל יִשְׂרָאֵל - עֲגִלוֹן הָיָה חֹלֵשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, וְחֹזֶק הַשֵּׁם, כְּדִי שִׁמְסְרוּ יִשְׂרָאֵל בִּידָיו. עֲדִיין לֹא נִמְסְרוּ בִּידֵי הַחֹלֵשׁ, אֲלֵא רַק בִּיד הַנְּהַגַּת הַטְּבַע - עַל כִּי עָשׂוּ אֶת הָרַע בְּעֵינֵי הַשֵּׁם.

איך התחזק עגלון על ישראל?

(ג) וַיִּאָּסֶף אֱלֹהֵי אֶת בְּנֵי עַמּוֹן וְעַמְלֵק וַיִּלְדּוּ וַיָּדוּ אֶת יִשְׂרָאֵל - שלשה אומות אלו יחדיו חזקים היו יותר מישראל, ועל כן יכל להם, וכים.

וַיִּרְשׁוּ אֶת עֵיר הַתְּמָרִים¹ - כאן באה עליהם פורענות נוספת שהוזהרו מפניה, בזו את ממונם ואת אדמתם.

וכל זאת לא הועיל, ועדיין לא שבו ישראל אל השם אלוקיהם. עד שהגיעתם הפורענות הקשה, ונמסרו ביד החלש מהם - (ד) וַיַּעֲבְדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲגִלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה שָׁנָה.

מדוע לא התעוררו במשך כל אותם שמונה עשרה שנים? מדוע בימי עתניאל בן קנז, נמסרו בידי הטבע, נמכרו ביד כושן - ומיד שבו? ובימי אהוד לא שבו מהרה?

מחטא ידוע ומפורסם, קל לשוב. כאשר החטא מגולה, התשובה קרובה. ברם, מחטא נסתר, חטא דק, התשובה רחוקה. החטא אינו ידוע. וצריך לחקור ולפשפש הרבה, עד אשר ימצאו על מה באה הרעה הזאת.

¹ עיר התמרים, בבקעת יריחו.

היושע השביע את העם אחר כיבוש יריחו, "ארור האיש אשר יבנה את העיר הזאת, את יריחו". ודרשו חז"ל, לא את העיר הזאת בשם אחר, ולא עיר אחרת בשם יריחו.

על כן כאשר נתנו לבני קיני את דושנה של יריחו, לא קראו לעיר זו, שהיתה בבקעת יריחו, בשם יריחו, אלא בשם עיר התמרים. ועיר זו כבש מואב, וירשה.

בימי עתניאל בן קנו, החטא מפורסם היה. החטא היה מגולה יותר, מאשר בסורו של אהוד. בימי עתניאל היה חטא עבודה זרה, וחטא גלוי עריות². אולם בימי אהוד בן גרא, ובימי דבורה נסתר היה החטא. ראשונים שנתגלה עוונם, נתגלה קיצם. ואילו אחרונים לא נתגלה עוונם. עוון שבין אדם לחברו, אינו מגולה כעוון שבין אדם לקונו.

בימיהם, היה ספורו של אלימלך. אלימלך אשר ברח לשדה מואב, מפני שלא רצה לזון את העניים. אלימלך אשר בניו נשאו לבנותיו של עגלון מלך מואב. אלימלך נשיא הדור היה. ואם בארזים נפלה שלהבת. יתכן שהיה הדור נגוע בחטאי סדום, אשר יד עני ואביון לא החזיקה. וחטא זה, חטא שבין אדם לחברו, חטא נעלם הוא. על כן לא פירט הנביא את חטאם כדרך שפירט בשאר מקומות. רק סתם, עֲשׂוּ אֶת הָרַע בְּעֵינֵי הַשָּׁם.³

כאשר הבינו זאת ישראל - אחר שמונה עשרה שנה של פשפש במעשים - שבו לבוראם ולצדקותם. (טו) וַיִּזְעַקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַשָּׁם - וּמִיד - וַיִּקָּם הַשָּׁם לָהֶם מוֹשִׁיעַ.

וַיִּקָּם הַשָּׁם לָהֶם מוֹשִׁיעַ - אֶת אַהוּד בֶּן גְּרָא בֶּן הַיְמִינִי - מִשְׁבֵּט בְּנֵימִין.

---

² פסל מיכה ופילגש בגבעה.

³ זאת תדיר נקשה, ונרצה להחכים. אם יש סיבה למסירתם של ישראל ביד אומה זו דווקא ולא ביד אחרת?

אכן, הפורענות מכוונת היתה. לא על חנינם הלך אבימלך אצל מואב. ולא מקרה הוא כי ביד מואב נמסרו ישראל. כל אשר ללוט מכוחו של אברהם בא, ובזכותו. עשרו הגיע אליו, ביציאתו ממצרים, בזכות הליכתו עם אברהם. אף חירותו ניתנה לו, על ידי אברהם, כאשר הצילו מידם ארבעת המלכים. אף חייו ניצלו, בהפיכת סדום, בזכור אלוקים את אברהם.

אולם לוט, לא היה צדיק במעשיו. שלא כאברהם, בהמותיו לא היו יוצאות זמומות. בהמותיו היו רועות בשדות זרים. ויבחר לו לוט את כל כיכר הירדן. לוט התישב בסדום. לא לחנינם הלך.

ואף זרעו אחריו כפוי טובה היה. לא זכרו את חסדו של אברהם. כאשר זרעו של אברהם, עם בני ישראל, עברו בגבולם, לא קדמום העמונים בלחם ובמים. ומואב הגדילו לעשות, כאשר שכרו את בלעם לקללם. וזאת, למרות שידעו כי נאסר על ישראל להתגרות בם. זרעו של לוט.

וביד אומה שפלה זו, נמסרו ישראל כאשר עשו הרע בעיני השם. ביד מואב ועמון [ועמלק]. כדי ללמדם, וליסרם. עליהם להיות שונים מהמואבים. הם אינם כזרעו של לוט. אנו זרע אברהם, אוהבו ואהובו של מקום.

ועמון ומואב ממזרח, מעבר לירדן היו, ועמלק לדרומם, מהר שעיר, מארץ הנגב. (עמלק מאלופי עשיו היה. ותמיד שטם את ישראל. ובצאתם ממצרים, היה הראשון אשר בא להילחם בם. ראשית גויים עמלק).

מדוע דוקא את אהוד? האם יש משמעות לעובדה כי הוא משבט בנימין?

שונה הנהגתם בארץ מהתנהלותם במדבר. בעוד במדבר הכל היה בידי שמים, ללא שום התערבות מצד, הן בלימוד התורה, הן בפרנסתם, והן במלחמותיהם. הרי עתה בעומדם על אדמתם, אדמת הארץ המובטחת, עליהם לעמול בכוחותיהם הם, ועל מעשי ידיהם ישרה הבורא את ברכתו, ויצליח פועלם.

אולם ללא עמל ועבודה מצד, לא יוכלו להתקיים. ללא יגיעתם בתורה, לא תתקיים התורה בידם. ללא עבודתם בשדה, לא תצמיח הארץ את יבולה. וללא מלחמה ותחבולות מצד, לא תיעשה המלחמה. ונסיון קשה הוא, לדעת שלמרות מעשיהם, השם אלוקיהם הוא הנותן להם כח, והוא העושה חיל.

במדבר - מונהגים היו בידי הבורא, בהנהגה שמעל דרך הטבע. היפך מדרך הטבע. ובארץ - הינם מונהגים ומושגחים, בהנהגה טבעית. כלומר, השגחתו של השם יתברך, נמצאת בתוך גבולות העולם, ומסתתרת בתוך טבע הבריאה.

בתחבולות תעשה לך מלחמה. ועליהם להילחם מלחמה טבעית. בתחבולות. על כן נבחר אהוד, שהיה איטר יד ימינו. ומשבט בנימין דווקא. בנימין נמשל לזאב. בנימין זאב יטרף. מה זאב חוטף (בתחבולה), ואוכל, כך אהוד חטף את לבו של עגלון, והרגו.

מהי התחבולה בה השתמש אהוד? ואם השתמש בתחבולה, כיצד נראה על ידה, את יד השם?

תחבולה, כשמה כן היא. כחבל השזור מחוטים רבים, כך התחבולה מורכבת ממעשים רבים ודקים, הנשזרים יחדיו לתחבולה.

ותחבולתו של אהוד מורכבת היתה מאחד עשר פרקים. אחד עשר חוליות. יש לגנוב את ליבו של אהוד, שלא יחשוד לא הוא ולא עבדיו, כי את נפשו חפץ הוא לקחת. ואחר שהרגו, צריך לקרא לישראל לרדוף ולנצל את העובדה כי אין מלך למואב, ואין להם מנהיג שינהלם במלחמה.

חלק מחלקי התחבולה, לא היה נתון כלל לשליטתו, אלא להשגחת הבורא לעמו. וחלקם היו יכולים להשתבש עד מהרה, אילולא מנהיג הבירה כיון את צעדיו.

ומהם חלקי התחבולה?

אִישׁ אֶטֶר יַד יְמִינוֹ וַיִּשְׁלַח בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעִגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב. (ט) וַיַּעַשׂ לוֹ אֱהוּד חֶרֶב וְלֶה שְׁנֵי פְּיוֹת גָּמֶד אַרְכָּה וַיַּחְגֵּר אוֹתָהּ מִתַּחַת לְמַדְיוֹ עַל יַרְךְ יְמִינוֹ. (י) וַיִּקְרַב אֶת הַמִּנְחָה לְעִגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב וְעִגְלוֹן אִישׁ בְּרִיא מְאֹד. (יח) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלָה לְהַקְרִיב אֶת הַמִּנְחָה וַיִּשְׁלַח אֶת הָעַם נִשְׂאֵי הַמִּנְחָה. (יט) וְהוּא שָׁב מִן הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת הַגְּלָגֶל וַיֹּאמֶר דְּבַר סֵתֶר לִי אֱלִיָּהּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֵם וַיֵּצְאוּ מֵעִלְיוֹ כָּל הָעַמִּידִים עִלְיוֹ. (כ) וְאֱהוּד בָּא אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בְּעֵלְיֵת הַמְּקָרָה אֲשֶׁר לוֹ לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֱהוּד דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֱלִיָּהּ וַיִּקָּם מֵעַל הַכֶּסֶּא. (כא) וַיִּשְׁלַח אֱהוּד אֶת יָד שְׂמָאלוֹ וַיִּקַּח אֶת הַחֶרֶב מֵעַל יַרְךְ יְמִינוֹ וַיִּתְקַעָהּ בְּבִטְנוֹ. (כב) וַיָּבֵא גַם הַנֶּצֶב אַחַר הַלֶּהֶב וַיִּסְגֵּר הַחֶלֶב בְּעַד הַלֶּהֶב כִּי לֹא שָׁלַף הַחֶרֶב מִבִּטְנוֹ וַיֵּצֵא הַפֶּרֶשְׁדָּנָה. (כג) וַיֵּצֵא אֱהוּד הַמַּסְדְּרוֹנָה וַיִּסְגֵּר דְּלָתוֹת הָעֲלִיָּה בְּעֵדוֹ וְנָעַל. (כד) וְהוּא יֵצֵא וְעַבְדָּיו בָּאוּ וַיִּרְאוּ וַהֲנִיחָה דְּלָתוֹת הָעֲלִיָּה נְעֻלוֹת וַיֹּאמְרוּ אֵיךְ מָסִיף הוּא אֶת רַגְלָיו בְּחֹדֶר הַמְּקָרָה.

ונפרטם אחד לאחד!

- א. אֶטֶר.⁴ וממילא חוגר את החרב על ימינו, ולא על שמאלו כדרך כד אדם. ולא ישימו על ליבם, אנשיו של עגלון, שאהוד חוגר חרב.
  - ב. גָּמֶד. חרב קטנה, אמה ארכה, (כחמשים סנטימטר). ושוב זוהי סיבה שלא יבחינו בחרב.
  - ג. תַּחַת לְמַדְיוֹ. תחת בגדיו. שוב, הערמה, כדי שלא יבחינו בחרב.
- ומאת השם היתה זאת שלא שמו ליבם ולא הבחינו שנושא הוא חרב תחת למדיו.
- ד. וַיִּשְׁלַח בְּיָדוֹ מִנְחָה. מתנה מנתינים, למלך הכובש.
  - ה. וַיִּשְׁלַח אֶת הָעַם. מיד כשסיימו להגיש את המנחה. משתי סיבות. האחת. כדי לא להעמידם בסכנה, אם יכשל. והשניה. כיון שליחיד קל יותר להימלט, מאשר לרבים.
  - ו. דְּבַר סֵתֶר. אמר לעגלון, ששב לבדו, כיון שלא רצה שהעם שעימו יאזינו לדבר. ומשני טעמים. האחת. כדי לבאר מדוע לא אמר זאת קודם. השניה. כדי שישאירו לבדם. ולא יבחינו שהרגו.

⁴ אטר - אטום, סגור. אטר יד ימינו, הכוונה שיד ימינו סגורה ואינה פעילה, והוא משתמש בידו השמאלית בלבד. כלומר שמאלי.

ומאת השם היתה זאת, שנשארו לבדם, ולא עלה על ליבם אפילו חשד קל, שמא מתנכל אהוד להרגו.

- ז. דבר אלקים לי. יש בידי נבואה אליך.
- ח. חרב ולה שני פיות. שני צידיה חדים, כדי שתיכנס מהרה.
- ט. לא שלף החרב. לא הספיק, ולא יכל לשלוף החרב. גם הנצב נכנס, וסגר החלב בעדו. כיון שהיתה החרב חדה עד מאד.

ומאת השם היתה זאת, שלא יתלכלכו בגדיו, ויבחינו עבדיו, כי הרג את אדוניהם.

- י. ויצא הפרשדנה. נשפך הפרש החוצה מבטנו.
  - יא. ויסגר דלתות העליה. כדי שיתמהמהו ויספיק לברוח.
- אך מסיך הוא את רגליו. כך חשבו עבדיו. (מסיד, מלשון סיכוד. המתפנה לצרכים גדולים מסכך על רגליו מפני הצניעות⁵).

ומאת השם היתה זאת, שיצא הפרש, וממילא כאשר נעל אהוד את דלתות העליה, מחמת הריח הרע והצחנה שנדפה, חשבו עבדיו שהוא מתפנה לצרכיו, ולא נכנסו מחמת הצניעות.

ולבסוף?

(כה) ויחילו עד בוש והנה איננו פתח דלתות העליה ויקחו את המפתח ויפתחו והנה אדניהם נפל ארצה מת.

(כו) ואהוד נמלט עד התמהמהם והוא עבר את הפסילים - מקום בו חוצבים ומפסלים את האבנים, וחבל ארץ זה היה שייך למואב, ואהוד עבר אותו בזמן שהתמהמהו, (ויש מפרשים שהפסילים הם אלילי מואב) - וימלט השעירדה - הוא יער, ומלשון שערות, שעצי היער נדמים כשערות, והיה כבר בתוך גבול ישראל, (ויש מפרשים שהוא שם מקום).

⁵ קיצור שולחן ערוך סימן ד סעיף ב'

יהא צנוע בבית הכסא, לא יגלה את עצמו עד שישב, וגם אז יצמצם שלא לגלות רק מה שמוכרח לו לגלות, שלא לטנף את בגדיו, ויזהר בזה גם בלילה כמו ביום.

(כו) וַיְהִי בַּבּוֹאֹ וַיִּתְקַע בְּשׁוֹפָר בְּהַר אֶפְרַיִם - כיוון שכבשו מואב את עיר התמרים שהיתה בחלקו של בנימין, מיהר אהוד להזעיק את ישראל מהר אפרים - וַיֵּרְדוּ עִמּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הַהָר וְהוּא לַפְּנִיָּהֶם.

(כח) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים רְדְפוּ אַחֲרַי כִּי נָתַן הַשֵּׁם אֶת אִיבֵיכֶם אֶת מוֹאֵב בְּיַדְכֶם⁶ וַיֵּרְדוּ אַחֲרָיו וַיִּלְכְּדוּ אֶת מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְמוֹאֵב - את הגשרים שהיו על הירדן, כדי שמואב לא יוכלו לברוח מיריחו לארצם (וכן כדי שלא יוכלו המואבים להגיש תגבורת לאנשיהם שהיו בעבר הירדן המערבי) - וְלֹא נָתַנוּ אִישׁ לְעֵבֶר.

(כט) וַיָּכּוּ אֶת מוֹאֵב בְּעֵת הַהִיא כַּעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ כָּל שָׁמֶן וְכָל אִישׁ חֵיל וְלֹא נִמְלַט אִישׁ.

(ל) וַתִּכְנַע מוֹאֵב בַּיּוֹם הַהוּא תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁקַט הָאָרֶץ שְׁמוֹנִים שָׁנָה - במשך ששים ושתים שנים, ימי שפיטתו של אהוד אחר התשועה, לא נמצא חטא בישראל. שקטה הארץ עד מלאת שמונים לשפיטתו של אהוד.

---

⁶ כאן נודע לנו, כי היה שלוח מאת השם, אם על ידי נבואה, ואם ברוח הקודש. (כי אילולא כן, מאין ידע שנתן השם את מואב בידם?!).

במהברות

סיכום:

אחר מותו של עתניאל בן קנו, הוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני השם, לכך מסרם הבורא ביד עגלון מלך מואב. אחר שמונה עשרה שנים, בהם עבדו את עגלון, התעוררו ישראל, שבו ויזעקו אל השם, ויקם להם מושיע את אהוד בן גרא.

"בנימין זאב יטרף", ואהוד שהיה מבנימין, טרף ונלחם באויביו כזאב, ע"י תחבולה. אהוד, גנב את ליבו של עגלון, ע"י המנחה שהביאו לו, וכך הצליח להרגו. אחר שמת עגלון הזעיק אהוד את ישראל לרדוף אחרי מואב. ותכנע מואב, ותשקוט הארץ שמונים שנה.

שאלות חזרה:

1. מהם שלושת הפורעניות, שבאו על ישראל מידי מואב? והיכן נשבע השם על כך?
2. מה היו חטאי ישראל בתקופת שפיטתו של אהוד?
3. תארי את אחד עשר החלקים, בתחבולתו של אהוד!
4. מדוע לכדו את מעברות הירדן?
5. הסבירי את המילים הבאות:
  - i. אטר.
  - ii. גומד.
  - iii. מסיך את רגליו.
  - iv. פסילים.

שאלת רשות:

האם היתה סיבה מיוחדת שנמסרו דווקא בידי מואב?

שאלת הכנה:

עייני היטב בפרק ד', ועני על השאלות הבאות:

1. ביד מי מכר השם את ישראל, בימי דבורה?
2. מה היה סופם של אותם אויבים?

תשובות:

1. שאשת הפרועות הם כז'האן: א. השם מסרם ב'ז הטבע, ונמסרו ב'ז התזק מהם, [מאמב ועמון ועמלך יתצ'ו]. 2. בזזו אותם, ולקחו מהם את עיר התמרים. ג. מסרם ב'ז התלש מהם, ב'ז מאמב. והם נשבעו על כך כפי שאמרו בפרק ב', על שאפ פועלות שיבואו עליהם, [ו'יתנם ב'ז אוסימ, וימכרם ב'ז אויביהם, בכל אשר יצאו י' השם היתה גם לרעה"].

2. לא נאמר במפורש במה חטאו, אלא זאת, שעשו הרע. וכנראה שהיה חטא של ב'ין אדם לתצ'ו 2ez ואז תעשה, [כמעשה אזימלך שאפ פרנס את העניים], ואז חטאים נסתרים, שאינם גלויים כל כך. 3. א. עשה חרב קטנה, 2. היה אטר וחגרה על ימ'נו, ג. חגרה תחת בגדיו וכן לא הבחינו בחרב. 3. הביא מנתה, כדי שאפ יתשוד שרונים להרגו.

ה. שאת את מאויו, כדי שיוכל לברוח בקלות, וכדי שאפ יעמדו בסכנה.

ו. אמר לעגלון שיש ב'זו סוד לומר לו, 2ez ב'זו לבאר מדוע 2ez לבדו, וכדי שישאירוהם לבד.

ז. אמר לו שיש ב'זו נבואה, כדי שיקום ולא יבתין, וכדי שיוכל להרגו בקלות.

ח. שני צ'ידי החרב היו תרים, ונבעה בקלות ובמהירות.

ט. לא יכל לשלף את החרב, כי התלב סגר אותה.

י. יצא הפרש, יא. סגר דלתות העזיה, וע"כ חשבו עבדיו כי הוא מסיך רגליו.

4. לכדו את מעברות הירדן, כדי שאפ יוכלו המואבים לברוח לארצם, מבקעת יריתו.

5. ביאור המלים:

i. אטר אטום, סגור. אטר י' ימ'נו, הכוונה ש'ז ימ'נו סגורה ואינה פעילה, והוא משתמש ב'זו השמאלית. כזומר שמאלי.

ii. גומד אמה. הוא כתני מטר.

iii. מסיך את רגליו מתפנה לזרכיו. וכיון שמוככים על הרגליים משום נגיעות, נקרא מסיך.

iv. פסילים מתצבה, מקום שמפסילים מבנים. [ויש אומרים שהם אזיזי מאמב].

רעות. יתכן ונמסרו ב'זי מאמב, לזמדם שעליהם להיות שונים ממאמב, שהינם נאמאי אוט, עתה לעזת 2ez. להיות שונים ממאמב, שאינם גומאי חסדים, ולהיות ראויים להקרא בניו של אברהם אבינו.

הכנה

1. הקב"ה מסרם ב'זי יבין מלך כנען, ובי'ז סיסרא, שר צמא יבין.

2. סופו של סיסרא היה: שיעל הרגה אותו במלחמה, ביתד האוהל.

סופו של יבין היה: אחר שנגף צמא, היתה י' ישראל קשה עליו, עד שהכריתוהו.